

**ПРАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ**

**ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНОГО
РОЗВИТКУ ТА УПРАВЛІННЯ «ДЕМОС»
при НУ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ІМЕНІ М. І. ДОЛІШНЬОГО»**

УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ В БИДГОЩІ (ПОЛЬЩА)

МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «АКАДЕМІЧНИЙ ПРОСТІР»

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ І МОНИТОРИНГУ
ЯКОСТІ ТА МОБІЛЬНОСТІ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ»**

ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СУСПІЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ І БЕЗПЕКА: ЛЮДИНА, ДЕРЖАВА, СОЦІУМ

*Матеріали доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Львів, 29 жовтня 2020 р.)*

Львів
2020

Суспільні трансформації: людина, держава, соціум: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (29 жовтня 2020 р.). Львів: Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2020. 352 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (протокол № 02/20/21 від 30 жовтня 2020 р.)

У збірнику представлені матеріали доповідей конференції, присвяченій проблемам теорії і практики управління в умовах суспільних трансформацій в Україні та світі. Досліджуються психологічний, соціокультурний, економічний контексти суспільних трансформацій у глобальному, національному та особистісному вимірах. Особлива увага зосереджена на проблемах соціалізації особистості та міграції як чинниках суспільних трансформацій та формування нового глобального світу.

Редакційна колегія:

<i>Лелик Л.І.</i>	директорка Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
<i>Садова У.Я.</i>	керівниця Науково-дослідного центру соціальної і демографічної політики та управління «Демос», професорка кафедри теоретичної та прикладної економіки НУ «Львівська політехніка»
<i>Парфенюк Є.І.</i>	заступниця директорки з навчально-методичної та виховної роботи Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
<i>Данилюк Л.Г.</i>	завідувачка кафедри менеджменту організацій Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
<i>Магас Н.В.</i>	завідувачка кафедри економіки та підприємництва Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
<i>Іванюк У.В.</i>	в. о. завідувача кафедри психології Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
<i>Мединська Т.В.</i>	доцентка кафедри фінансів, кредиту та страхування Львівського торговельно-економічного університету
<i>Гринькевич В.М.</i>	доцент кафедри менеджменту організацій Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Комп'ютерний макет

фахівчиня кафедри менеджменту організацій
Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
Попович Т.О.

- © Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2020
- © ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2020
- © Центр досліджень соціально-демографічного розвитку та управління «Демос», 2020
- © Львівський торговельно-економічний університет, 2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУСПІЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ І ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМИ ПРОЦЕСАМИ В СУСПІЛЬСТВІ ЗНАНЬ. ІСТОРИЧНИЙ ТА ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТИ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	9
Гнатко М. М., Милович М. М. ПСИХОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ІСТОРИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ.....	10
Гнатко М. М., Милович М. М. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДТРИМКИ ЕМОЦІЙНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТА КОРЕКЦІЇ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ.....	17
Гнатко М. М., Стасишин Г. Г. ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА РОБОТА В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ ТА ЇЇ ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД.....	25
Гнатко М. М., Стасишин Г. Г. ТЕОРЕТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ПСИХОЛОГА В ШКОЛІ....	32
Гнатко М. М., Фурман А. О. СИНДРОМ ДЕФІЦИТУ УВАГИ З ГІПЕРАКТИВНІСТЮ В РОБОТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА.....	37
Гнатко М. М., Ханяк К. В. ПСИХОКОРЕКЦІЯ СИНДРОМУ «ПСИХОЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ».....	41
Гнатко М. М., Ханяк К. В. ПСИХОКОРЕКЦІЯ ЯК КЛЮЧОВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА.....	45
Гнатко М. М., Щербан О. І. ОСОБИСТІСНА ЗРІЛІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ.....	48
Гнатко М. М., Щербан О. І. ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	55
Гнатко М. М., Яворівська Ю. І. ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЗРІЛОСТІ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	61
Гнатко М. М., Яворівська Ю. І. ПСИХОЛОГІЧНІ ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ САМОСТАВЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....	66
Грись А. М., Павлюк М. М., Полтавченко Д. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВІВ ЗДАТНОСТІ ДО САМОУПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС СПІЛКУВАННЯ У СТУДЕНТІВ.....	73
Грись А. М., Павлюк М. М., Сітнікова Д. ОСОБЛИВОСТІ	

СТРУКТУРИ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ.....	76
Гузенко І. М. ІНТЕГРАЦІЯ ГЕНДЕРНИХ ПИТАНЬ У ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ ЯК ВИД СУСПІЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	79
Закалик Г. М., Жентичка М. Я. РІВЕНЬ КОНЦЕНТРАЦІЇ УВАГИ ПРАЦІВНИКІВ МЕДИЧНОГО ЦЕНТРУ У РОБОТІ З ПАЦІЄНТАМИ....	82
Закалик Г. М., Мориконь М. В., Шеремета-Станько Н. Є. ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	86
Закалик Г. М., Шувар Н. М., Корман Н. П. ДОСЛІДЖЕННЯ АГРЕСИВНОСТІ ТА ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ І ЇХНЬОЇ СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ ЩОДО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	89
Закалик Г. М., Ямборко С. І. ЦІННОСТІ ТА ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В РАНЬОМУ ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	94
Іванюк У. В., Конотопчик В. Ю. КАТАТИМНО-ІМАГІНАТИВНА ПСИХОТЕРАПІЯ – ЕФЕКТИВНИЙ ПСИХОКОРЕКЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНОЇ ПСИХОДИНАМІЧНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ.....	98
Карп'як М. О. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СОЦІАЛЬНОЇ ЕКСКЛЮЗІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	102
Конотопчик В. Ю. ПСИХОДИНАМІЧНА ПСИХОТЕРАПІЯ ЯК ОДНЕ З КЛЮЧОВИХ СПРЯМУВАНЬ СУЧАСНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ.....	107
Максим О. В., Рябовол Т. А. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА.....	110
Михайлюк І. В. МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ....	114
Некіз Т. А. ДОСВІД ВИВЧЕННЯ МОРАЛЬНОГО ВИБОРУ ОСОБИСТОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	117
Павлюк М. М., Борецька І., Хелемська М. ЕМОЦІЙНІ ЧИННИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ.....	121
Петринич О. Г. ОСОБИСТІСТЬ КОНСУЛЬТАНТА ЯК ОСНОВНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ.....	124
Петринич О. Г., Санопал М. І. МЕТОДИ АКТИВНОГО СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО НАВЧАННЯ (АСПН) У ПСИХОЛОГІЧНОМУ КОНСУЛЬТУВАННІ.....	129
Роєнко М. І. МЕТОДИКИ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ В РОБОТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА.....	133

Роєнко М. І. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	138
Ткачук Т. Л. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТА В КОНТЕКСТІ ПОЗИТИВНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ.....	143
Туриніна О. Л. ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПРИНЦИП ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ.....	145
Яворівська Ю. І. ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЗРІЛОСТІ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	149
СЕКЦІЯ 2. ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА, БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ ТА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ І ТРАНСФОРМАЦІЙ. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ СИСТЕМАМИ НА МІКРО-, МЕЗО- І МАКРОРІВНЯХ.....	155
Matinyenga Enock Robson, Pyash O. THE ATTRACTION OF BUSINESS PROCESS OUTSOURCING.....	156
Андрейків Т. Я. ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ.....	159
Вільчинська О. М. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ.....	162
Гринькевич О. С., Островерх П. І., Лелик Л. І., Гринькевич В. М. ТРАНСФОРМАЦІЯ І СУЧАСНІ ФОРМАТИ ДАНИХ У ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ ТА АНАЛІТИЦІ.....	166
Дідух Н. І., Чабан В. С. ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ ТРАНСПОРТНИХ МЕРЕЖ: ВИКЛИКИ, РИЗИКИ І ШАНСИ УКРАЇНИ.....	170
Зелінська Г. О., Андрусів У. Я. ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ПОКАЗНИКІВ НАДІЙНОСТІ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ГАЗОПРОВІДІВ УКРАЇНИ.....	173
Іванюк У. В., Олійник Х. Б. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	179
Іванюк У. В., Різник Н. М. ФАКТОРИ ЦІНОУТВОРЕННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНИХ ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНІ.....	184
Іляш О. І., Литвак Т. М. НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПРОРИВУ УКРАЇНИ.....	188
Квас С. А. СУЧАСНІ ФОРМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ В ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ.....	191
Магас Н. В. ОСНОВНІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	195

Магас Н. В., Смаль З. М. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	201
Марець О. Р. СУЧАСНІ БІЗНЕС-МЕТРИКИ В ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ.....	203
Мединська Т. В., Іванян Д. Г. ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	206
Мних О. Б., Брицький Р. Р. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ.....	209
Оліховська М. В., Негрич О. І. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ РЕПРОДУКТИВНОЇ МЕДИЦИНИ.....	212
Оліховська М. В., Некрасова А. А. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА АГРОБІЗНЕСУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН ЕКОНОМІКИ.....	215
Оліховський В. Я., Ватаманюк В. П., Духнич О. З. РОЛЬ КЕРІВНИКА-ФЕРМЕРА В ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГОСПОДАРСТВА.....	219
Оліховський В. Я., Лапка Я. І. АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У СИСТЕМІ МІКРОСЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ МЕДИЦИНИ.....	224
Панчишин Т. В. OPEN DATA В УПРАВЛІННІ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ: ПРИКЛАД УКРАЇНИ.....	227
Пелех О. Б. СТРУКТУРНІ ДИСБАЛАНСИ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ.....	232
Процевят О. С. ОЦІНЮВАННЯ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ ЕКСПОРТУ ПРОМИСЛОВИХ ТОВАРІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У СТРУКТУРІ СВІТОВОГО РИНКУ ЕКСПОРТУ ПРОМИСЛОВИХ ТОВАРІВ.....	235
Радейко Р. І. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ «BLOCKCHAIN» У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ... 	238
Рущишин Н. М. БАНКІВСЬКИЙ НАГЛЯД ТА ЗАХОДИ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМНОСТІ БАНКІВ.....	241
Стельмах Х. П. ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ.....	246
Стефанишин О. Б., Баглаєнко Ж. М. АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ПОПЕРЕДЖЕННЯ БАНКРУТСТВА: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ.....	251

Стефанишин О. Б., Виговський А. В. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ТРИКОМПОНЕНТНОГО ПОКАЗНИКА.....	253
Чабанюк О. М. СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА: ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	258
Чабанюк О. М., Лобода Н. О. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ГОСПОДАРСТВ.....	260
Шепель Н. Г., Богущ Н. Ю. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	262
СЕКЦІЯ 3. МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ І СВІТІ: СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ. СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА, АНАЛІТИКА ТА УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ І ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	265
Бараняк І. Є. ФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ МІГРАЦІЙНИХ СИСТЕМ В КОНТЕКСТІ АКТИВІЗАЦІЇ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	266
Бачинська М. В. МІГРАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ: ОСВІТНІЙ АСПЕКТ.....	270
Бессонова А. В. МОТИВАЦІЯ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЇЇ ВИДИ ТА ЕФЕКТИВНІ СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ.....	273
Бідак В. Я. ОЦІНКА РИЗИКОГЕННОГО ВПЛИВУ МІГРАЦІЙНИХ ДЕТЕРМІНАНТ НА СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ.....	277
Біль М. М. ДОБРОБУТ І БЛАГА НАСЕЛЕННЯ У ТЕОРІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ.....	282
Вдовин М. Л., Кравчук В. ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ЕКОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ.....	286
Грицевич В. С. ФУНКЦІОНАЛЬНІ СТАНИ НАСЕЛЕННЯ ЯК ІНДИКАТОРИ ЙОГО ДЕМОГРАФІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ПРОЦЕСІ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	290
Іванюк У. В., Рихаль В. І. КАДРОВА ПОЛІТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ ПОТЕНЦІАЛОМ.....	294
Іванюк У. В., Різник Н. М. РОЗВИТОК ДІЯЛЬНОСТІ САНАТОРНО-КУРОРТНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	298
Корицька О. І. ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ – НОВІ	

ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ.....	302
Корицька О. І., Мандюк Я. Ю. ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЇ BLOKCHAIN НА РОЗВИТОК РИНКУ ПРАЦІ: ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....	306
Кравченкова Г. М. МЕДИЧНА РЕФОРМА В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ: РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДОВІРИ ДО СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ.....	309
Левицька О. О. ДОСВІД ПОЛЬЩІ У ВИКОРИСТАННІ СОЦІОЛОГІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КАР'ЄРИ ВИПУСКНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	312
Лещух І. В. МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОБҐРУНТУВАННЯ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНУ.....	316
Мульська О. П. МІГРАЦІЙНІ ПОТОКИ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ: ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА.....	319
Патицька Х. О. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ЧИННИКІВ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В КОНТЕКСТІ НОВІТНІХ ТЕОРІЙ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ.....	323
Риндзак О. Т. ПОТЕНЦІАЛ МІГРАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ (СОЦІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР).....	328
Садова У. Я. МІГРАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВЕЛИКИХ ЗМІН: НОВІ ВИКЛИКИ ТА РЕГІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА...	332
Садова У. Я., Демкович Р. О. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК НОВИЙ ФОРМАТ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ ПРАЦІ У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ.....	337
Семів Л. К. УКРАЇНСЬКА ОСВІТНЯ ЕМІГРАЦІЯ: АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА УМОВ СЕРЕДОВИЩА.....	340
Степура Т. М., Артерчук Б. О. ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ТА РИНОК ПРАЦІ: РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЧИ БЕЗРОБІТТЯ ?.....	344
Степура Т. М., Островська О. Ф. ГЕНДЕРНА АСИМЕТРІЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ.....	348

7. Економічний потенціал відкритих даних для України : дослідження Київської школи економіки у співпраці з Open Data Institute (London). URL : <http://tapas.org.ua/en/components/open-data/>.

О. Б. Пелех,
*к.е.н., доц., професорка кафедри менеджменту,
Рівненський державний гуманітарний університет*

СТРУКТУРНІ ДИСБАЛАНСИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Аналіз структурних параметрів розвитку сучасної світової системи зовнішньоекономічних операцій показує, що в ній відбуваються істотні зміни, на які країни світу реагують по-різному [1]: країни, які йдуть не просто «в тренді», а навіть дещо випереджаючи його, можуть, за інших рівних умов, у перспективі розраховувати на посилення своїх позицій у світовому господарстві; відстаючі, не кажучи вже про тих, хто взагалі не реагує не глобальні мегатренди, приречені на прогресуюче послаблення своїх позицій.

Орієнтація національної економіки лише на внутрішні потреби служить збереженню існуючої структури економіки, тоді як зовнішньоекономічна діяльність є одним із основних чинників структурних змін у системі виробництва товарів і послуг. Високий рівень відкритості української економіки призводить до зростання важливості міжнародної торгівлі для її потреб і щораз зростаючу залежність від зовнішніх чинників. Від'ємне торговельне сальдо балансу робить економіку України винятково вразливою до викликів глобалізації й різких коливань кон'юнктури на світових ринках сировини та напівфабрикатів. Переважання імпорту в зовнішньоекономічній діяльності призводить до дефіциту платіжного балансу, нестабільності валютного курсу, потреби лібералізації зовнішньоекономічної діяльності, зменшення іноземних інвестицій.

Експорт та імпорт протягом досліджуваного періоду розвивався хвилеподібно, синхронно з динамікою ВВП, але в кінцевому підсумку експортоорієнтована економіка перетворилася в економіку з негативним торговельним сальдо, що свідчить про низький рівень розвитку національної економіки. Відтак експорт став найслабшою ланкою зростання ВВП.

В останні роки в зовнішній торгівлі все ж відбулися важливі трансформації. Україна змінює вектор торгівлі: практично втративши свій найбільший ринок збуту – російський, вона підписала Угоду про зону вільної торгівлі з ЄС. Тепер Європейський Союз став головним зовнішньоторговельним партнером, однак попри певні позитивні тенденції зовнішньоторговельне сальдо з ЄС залишається від'ємним. Основна причина цього – лише частковий доступ до ринків країн ЄС через неспроможність національних виробників скласти конкуренцію постачальникам товарів і послуг ЄС.

Як пише І. Крючкова [2], регресивні структурні зміни відбулися в експорті, де зростає частка аграрної продукції, а також товарів проміжного споживання, що перетворює Україну на сировинний придаток розвинених країн. Тобто роль України в європейському та міжнародному поділі праці щораз більше стає пасивною. Вона характеризується недосконалою структурою експорту з переважанням сировини та низько технологічної продукції, низьким рівнем ринкової та товарної диверсифікації, нездатністю конкурувати на міжнародних ринках, експортом товарів з, як правило, низькою доданою вартістю. Тим самим існуюча структура виробництва консервує експортно-сировинну спеціалізацію України, що робить її винятково вразливою від зміни кон'юнктури світового ринку. Збільшення у структурі експорту частки сировинної продукції не лише є свідченням низького статусу вітчизняних виробників на зовнішньому ринку, але й, як наслідок, призвело до того, що наші виробники поступово витісняються більш потужними виробниками-імпортерами на внутрішньоукраїнському ринку.

Все це є свідченням неконкурентоспроможності української переробної, легкої та харчової промисловості. Існуюча структура виробництва консервує експортну орієнтацію національної економіки та її сировинну спеціалізацію, і це посилює залежність української економіки від кон'юнктурних коливань на міжнародних ринках сировини і напівфабрикатів. Як влучно зауважує А. Мельник, «превалювання в експортних поставках продукції низьких переділів, яка в змозі конкурувати на зовнішніх ринках за цінами, а не за якісними характеристиками, що формує вразливу від будь-яких зовнішніх «шоків» економіку регіонів, в яких сконцентровані дані виробництва» [3, с. 127].

Оскільки для задоволення потреб внутрішнього ринку можливості вітчизняного виробництва високотехнологічної продукції є недостатніми, то Україна задовольняє попит на високотехнологічні товари переважно за рахунок імпорту. Основними складовими імпорту є високотехнологічна продукція, паливно-енергетичні товари, фармацевтична продукція, що є одним із непрямих доказів орієнтації економіки України в бік споживання. Значною мірою зміни структури імпорту з ЄС у процесі лібералізації тарифного регулювання торгівлі в рамках дії Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Серед структурних диспропорцій у економіці особливо місце належить її залежності від критичного імпорту енергоносіїв – газу, нафти. З цього приводу С. Біла вказує на «замкнене коло», що стосується енергоносіїв [4]: Україна постійно платить за енергоресурси, які, переважно, споживають металургійні та хімічні підприємства, енергетичний сектор та ЖКГ. Більшість закуплених енергоносіїв використовується для виробництва енергії, яка забезпечує виробництво металургійного та іншого виробництва продукції експортного призначення. Тим самим нарощування експортних поставок традиційних товарів для України автоматично призводить до нарощування імпорту газу і нафти. Поряд з цим, прибутки отримують приватні інституції, а борги за спожиті паливно-енергетичні ресурси і зростаючу залежність українського виробництва від критичного імпорту (газ та ін.) диверсифіковано

розподіляються між усіма суб'єктами господарювання та населенням, яке повинно сплачувати високі тарифи за ЖКГ.

Щодо торгівлі послугами, то ситуація відрізняється від торгівлі товарами: протягом всього періоду торговельне сальдо було позитивним і щорічний експорт послуг переважав імпорту понад 2 рази.

Однак і тут маємо структурні диспропорції. Так, у 2017 р. обсяг експорту товарів перевищував обсяг експорту послуг в 4 рази, а імпорту товарів перевищував імпорту послуг у понад 9 разів. Такі показники, як вказувалося, є свідченням слабого залучення сфери послуг України до міжнародної торгівлі. Загалом у світі відношення обсягів світової торгівлі товарами і послугами приблизно дорівнює [3 : 1]. Більше того, розвинені країни намагаються щораз швидшими темпами збільшити торгівлю послугами, тоді як країни, що розвиваються, більшою мірою спрямовують свою зовнішню торгівлю на експорт сировинних товарів, тобто виступають у ролі сировинних додатків.

Аналіз структури експорту послуг показав, що більше половини вартості послуг припадає на транспортні послуги, у той час як світовий показник – це приблизно 20-22 %. Зі значним відставанням далі йдуть послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та телекомунікаційні послуги, а також послуги з переробки матеріальних ресурсів. З точки зору зміни розміру структури, то безперервно зростають послуги з переробки мінеральних ресурсів, послуги у сфері телекомунікацій, комп'ютерні й інформаційні послуги. Однак значного різноманіття послуг не спостерігається. У структурі імпорту послуг транспортні послуги, як і у випадку експорту, мають левову частку, хоча такої виняткової переваги не спостерігається.

Варте уваги зауваження щодо міжнародної торгівлі послугами знаходимо у В. Сіденка: «Сучасні глобальні тренди змін у структурі міжнародної торгівлі послугами пов'язані з істотним зниженням відносного значення транспортних послуг... Цей процес зумовлений як змінами у структурі світової торгівлі (зростанням ролі високовартісних товарів, частка транспортних витрат у кінцевій вартості яких має тенденцію до зменшення), так і раціоналізацією розміщення виробництва в межах глобальних мереж, а також підвищенням ефективності транспортних перевезень мірою поширення сучасних механізмів логістики» [1].

Значну частку у структурі імпорту і позитивну тенденцію в змінах структури мають державні та урядові послуги, послуги, пов'язані з подорожами. Найбільш важливою тенденцією останнього десятиліття у сфері послуг є перетворення групи комп'ютерних, комунікаційних та інших послуг на провідний сектор розвитку експорту послуг. На відміну від решти груп послуг, де Україна далеко відхиляється від типових групових величин, у цій сфері вона повністю «в тренді» [339].

У цьому плані доречним є висновок В. Сіденка: «Україна за динамікою експорту та імпорту відносно ВВП дедалі більше нагадує бідні країни з високим рівнем боргу та найменш розвинені країни світу, які мають хронічний і значний за обсягом дефіцит зовнішньої торгівлі... Країна включена у процеси міжнародного виробництва та обміну на основі асиметричної моделі, яка

зумовлює периферійний статус національної економіки» [339].

Література

1. Сіденко В. Р. Глобальні структурні трансформації та тренди економіки України. Частина перша. Ключові тренди структурних змін у світовій економіці та в Україні. *Економіка і прогнозування*. 2018. № 1. С. 37-57. URL : http://razumkov.org.ua/uploads/article/EP_18_1_37_uk.pdf
2. . Крючкова І. В. Фактори економічного зростання в Україні в 2016-2018 рр. *Економіка і прогнозування*. 2018. № 2. С. 29-47. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ekonprog_2018_2_4 (дата звернення: 30.12.2019).
3. Мельник А. Структурні дисбаланси розвитку економіки регіонів України. *Журнал європейської економіки*. 2012. Берез. Т. 11 (№ 1). С. 115-137.
4. Біла С. О. Структурні дисбаланси національного виробництва та пріоритети підвищення конкурентоспроможності економіки України в умовах глобалізації. *Стратегія розвитку України*. 2015. № 2. С. 9-14. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/sru_2015_2_4. (дата звернення: 30.12.2019).

О. С. Процевят,

*аспірантка відділу проблем реального сектору економіки регіонів,
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»*

ОЦІНЮВАННЯ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ ЕКСПОРТУ ПРОМИСЛОВИХ ТОВАРІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У СТРУКТУРІ СВІТОВОГО РИНКУ ЕКСПОРТУ ПРОМИСЛОВИХ ТОВАРІВ

З розвитком ринкових відносин змінюються підходи до здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Зокрема насамперед це стосується експортних операцій. На сьогодні кожна країна, в тому числі і Україна, як на національному, так і на регіональному рівнях, намагається збільшити експорт товарів та водночас розширити ринки збуту. Це, своєю чергою, впливатиме на пришвидшення економічного зростання, посилення конкурентоспроможності економіки, збільшення валового внутрішнього продукту та обсягів виробництва, підвищення продуктивності праці.

Аналіз сучасних тенденцій експортних операцій Львівської області засвідчує щорічне зростання загальних обсягів експорту товарів та обсягів експорту промислових товарів. Так, питома вага експорту промислових товарів Львівської області, які, до прикладу, експортуються за кордон у значних обсягах, у загальному обсязі експорту товарів Львівської області протягом 2015-2019 років становила понад 31 % (за даними Головного управління статистики у Львівській області). Вагому частку у структурі експорту промислових товарів займає експорт електричних машин, деревини і виробів з деревини та меблів, однак у 2019 році відбулося скорочення обсягу експорту за цими товарними групами на 3,0 %, 0,1 % та 1,8 % відповідно, порівняно із попереднім роком.

Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум

*Матеріали доповідей Міжнародної
науково-практичної конференції
(м. Львів, 29 жовтня 2020 р.)*

Оргкомітет не завжди поділяє думку та погляди авторів.
Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, географічних назв,
цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

Підписано до друку 30 жовтня 2020 р.

Формат 60x84 1/16

Папір офсетний

Друк офсетний

Тираж 100

**Львівський інститут МАУП
79059 м. Львів, вул. Гетьмана Мазепи, 29**